زەوی

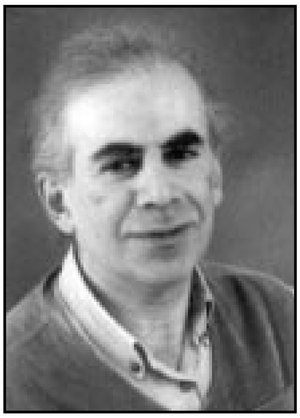

برایم فەرشی
(ئەڵمانیا)

پێشکەش:

بەو کەسانەی کە ڕاستیان لەخۆیان خۆشتر دەوێ

شانۆنامەی زەوی بۆ یەکەم جار لە ڕۆژانی (٣و٤)ی مانگی شوباتی- **١٩٩٦**(١٤و١٥ی ڕێبەندان **٢٦٩٦**)
لە لایەن شانۆگێڕانی ناوەندی شانۆی کۆچ-ەوە لە ئەڵمانیا - شاری کۆڵن پێشکەش کراوە.

شانۆنامەی زەوی لە سەر ئەم بۆچوونە نووسراوە و پێشکەش کرا کە وێنەیەکی کوردانە بێ لە لایەنی ناوەرۆک و فۆرم و شێوەی پێشکەشکردنەوە، ئەویش لەکۆمەڵگایەکی نامۆ بە کورد و فەرهەنگی کورد. بۆ گەیشتن بەم مەبەستە بە گشتی لە بیرو بۆچوون و هەست و فولکلۆر و دابونەریتی ناو کوردان و هەروەها لە عونسرو دیاردەی شانۆی کوردان کەڵک وەرگیراوە. لە نووسین و شێوەی دراماتۆگیشدا زۆرتر لایەنی کوردانە ڕەچاو کراوە. ئەم شێوە نووسین و پێشکەشکردن و چاولێکردنە لە شانۆ، لە (١٥) ساڵی ڕابردوودا نیشانەیەکە لە ناسنامەی کوردانەی من. بێ گومان دەوڵەمەندی ئەم ناسنامەیە لە ناوخۆی وڵات و لە سەر سەکۆی شانۆی وڵات دەتوانێ زۆرتر خۆی بنوێنێ.

برایم فەرشی
(٢٠٠١/١٠/٣٠)

کەسەکان:

ژن
مناڵ
لاو
مەلا
شێت
مچەگەردەڵ
مام عەلی
سمکۆ
شاعیر
خەڵکی ئاوایی

شوێن: کوردستان
کات: لە سەرەتای تاک پەرەستییەوە تا ئەمڕۆ
دیـکـۆر: لە سەر عەرد چوار دەرکە، لە ئاسمان چوار پەڵە هەور، لە چوار سووچ چوار داوڵ
جلوبەرگ: کوردی
موسیقا: کوردی
کاییە و یاری ناو شانۆ: کوردەواری

وێنەی یەکەم

[پەردە لادەدرێ] [هەوا بۆمـەڵێـڵـی بەیانیــیـە] [دەنگی موسیقایەکی کوردی(هۆرە) دێتە گوێ] [لە ناوەڕاستی سەکۆی شانۆ کێـوێک لە ڕواڵەتی ژنێکدا بەرچاوە]. [لە ناو لەشی کێوەکەدا سەما دەست پێدەکا، سەماکەران بە نەرمە سەما لە عـەرز (کێـو) جیـا دەبنەوە، لە ڕێگای پشـتـێنەکـانیـانەوە بە یەکەوە بەستراونەتەوە! سەماکەران (هەشت کەس ژن و پیاو) لە سەر سەکۆ بە دەوری ژندا (کێو) بە تاک دەکەونە سەما و شیعر خوێندنەوە]

ئەی مەزنی مەزنان
ئەی سەرچاوەی ژیان
ئەی خۆشەویستی دڵان

کۆ: لێمان مەکە دووری، لێمان مەکە دووری!
[ئاهەنگ دەگۆڕدرێ]
وەرە دایە بمگرە ئامێز
دایەی ژین بەخش
ژنی ژیان بەخشی سروشت

کۆ: زیندووکەرەوە ئەم خاکە قەدیە
وەرە دایە
دوورم لە تۆ
گیانم، خاکی نەزۆکە
گیانم، خاکی نەزۆکە
خاکی تەنت
پڕ لە خۆشی
ئامێزی ژینە!
وشکە دڵم،
ئاودە ئەوینم

کۆ: بەسیەتی دووری! بەسیەتی دووری!
[دەگـەڕێنەوە ناو زەوی] (دەنگی مـوسـیـقـا (هۆرە) زاڵ دەبێ] [چرا دەکوژێتەوە]

وێنەی دووەم

[دەنگێ بۆڕەی گا، لوورە لووری گورگ، عەو عەوی سەگ، حیلەی ئەسپ، قـولەی کەڵەباب] [چرا] [لە تاریک و ڕوونی بەیانیـدا تارمـایی دێن و دەڕۆن] [هەوا ڕۆشنتـرە] [دەنگی مـوئەزن و مـەلا بانگدان] [خـەڵکی گـوند لە پشت مـەلاوە نوێژدەکەن، مەلا پاش تەواو بوون سڵاوت دەگێڕێتەوە]

مـەلا: وایە لە شەڕی شعیتان و بەڵای ناگەهان بە دوورمان کە! خوایە ڕێگەی ڕاستمان وەڕێ گێرە! خوایە هەموو سەگی دەرگای خۆتین لێمان ببوورە!

خەڵک: ئامین.

[ورتە ورت دوای نوێژکردن دەکەوێتە ناو خـەڵـک، لەگەڵ یەکتر قسە دەکەن]

مەلا: بە ڕووحانەتی ڕەسووڵی خوا سەلام و سەلاتی لە سەر بێ، بە ڕووحانەتی خەلیفەی موسڵمانان، بە ڕووحانەتی شای گەیلانی، بە ڕو....

[دەنگی مەلا و خەڵک تێکەڵ دەبێ] [دەنگی موسیقا زاڵ دەبێ] [چرا دەکوژێتەوە]

وێنەی سێیەم

[هەوا ڕوونتـرە] [کچۆڵەیەک بە گسکە کۆتەرەیەک عـەرز دەماڵێ، لە بەر خۆیەوە گۆرانی دەچڕێ، ژنێک کۆڵێک چرپی بە کۆڵەوە وەدیار دەکەوێ.]

دەنگ: کوشتیان، کوشتیان، کوشتیان!
گوڵان: دایە، دایە[ڕادەکا بۆ لای دایکی]
دەنگ: کوشتیان، کوشتیان، کوشتیان!
[چوار داوڵ لە سەر سەکۆ سەما دەکەن]
دەنگ: کوشتیان، کوشتیان، کوشتیان!
[ژن و کچ لە ناوەڕاستی سەکۆ] [ژن بە شێوەی ژنانی کورد شیوەن دەکا]
ژن: وەی ڕۆ وەی ڕۆ
[دەنگی موسیقا بەرزتر دەبێتەوە] [چرا دەکوژێتەوە]

وێنەی چوارەم

[لە دوورەوە دەنگی دەهۆڵ و زوڕنا و چەمەری خوێندن دێتە گوێ]

دەنگ: ببەم بەومەچۆ ڕوڵە بەومەچۆ
دیبەت وە دیبەی بەبەی من مەچۆ
[لە دوورەوە دەنگی منداڵان دێ]
دەنگ: بووکە بارانە ئاوی دەوێ
ئاوی نێو دەغڵانی دەوێ
دەرزی گەورە کچانی دەوێ

[خەڵک دەگەنە سەر سەکۆ، مەیتێک لەگەڵ خۆیان دەگێڕن و لە سـەر عـەرز دایدەنێن. چوار پیـاو لە دەوری تابوت دادەنیـشن. چوار ژن سـەمـاکـەران بە دەوری مـەیتـەکـەدا وا دەخوێن]

ژن: سوار هەی سوار هەی وەنەوشم ڕۆ
ژن: لە ئۆردوبڕای تۆرمەپۆشم ڕۆ
ژن: سوار هەی سوار هەی وەنەوشم ڕۆ
ژن: لە ئۆردوبڕای خەڵات پۆشم ڕۆ
ژن: سواربووە لە زین چوێن هەردە جاران
ژن: شان ئەدا لە شان شوڕە سواران
کۆ: هەی لاو ، هەی لاو، هەی لاو ، هەی لاو
ژن: کوڕە زەردە لاو
گیریا لە جاو
بردیان وە تاو
نایان لە شاڵ
نایان لە چاڵ
کۆ: هاوسێی خاسم بۆت خەلاسم
ژن: ئەوجا دەر ئەچێ خەم لە خەیاڵم
دەنگ دایە وتنت بایە ماڵم
بڵێنە دایکم خۆی بگرێ لە نەفت
لاشەی ڕۆڵەکەی لەومەیدانە کەفت
کۆ: ببەم بەو مەچۆ ڕۆڵە بەو مەچۆ
دیبەت وە دیبەی بەبەی من مەچۆ
ژن: بەنان بەنانەن بازار گشت بەنەن
ئیزرایل وە زۆر کۆرپەم لێم سەنەن
تو ئاگر وەودەست من پووش بە بار
خۆمنت سووتان خۆت دا وەکەنار
کۆ: ببەم بەو مەچۆ ڕۆڵە بەو مەچۆ

دیبەت وە دیبەی بەبەی من مەچۆ
ژن: فیشەک دانەکەت تون بوەست وەپشت
وەکوڕی نامەرد خۆت مەیە وەکوشت
کۆ: ببەم بەو مەچۆ ڕۆڵە بەو مەچۆ
دیبەت وە دیبەی بەبەی من مەچۆ
ژن: دەلال بانگ دەکا وە دەنگی زولال
کەنیشک بێ برا بکەن زندەچاڵ
کۆ: ببەم بەو مەچۆ ڕۆڵە بەو مەچۆ
دیبەت وە دیبەی بەبەی من مەچۆ

[ژنان کە تا ئێستا لە دەوری مەیتەکەدا دانیشتبوون و چەمەریان دەخوێند هەڵدەستن] [دەڕۆنە دەر، بەڵام دەنگیان هەر دێ] [لە چوار دەرگاوە منداڵان لەگەڵ خوێندنی ئاهەنگ دێنە ژوور]

مناڵ: بووکە بارانە ئاوی دەوێ
ئاوی ناو دەغلانی دەوێ
دەرزی گەورە کچانی دەوێ
نانی ناوکەندوانی دەوێ

[لە بەر دەرکی ماڵێک ڕادەوەستن، کچێک دێتە دەر دەرزیلە لە بووکە بارانە قایم دەکا و جامێک ئاوی بە سەردا دەکا]

مناڵ: هەیاران و مەیاران
یاخوا بیکەیتە باران
بۆ فەقیر و هەژاران
بۆ گوڵ و لالەزاران
بۆ سەیرانگای دڵداران
لە دەشت و لە کۆساران

[دەچنە بەر دەرکی ماڵێکی تر]

مناڵ: بووکە بە بارانمان دەوێ
ڕەحمەتی جارانمان دەوێ
کۆستە مل بارانمان دەوێ
ڕەحمەتی جارانمان دەوێ[دەڕۆنە دەر]

دەنگی مناڵ: باران خێر وخێراتە
دغڵ و دانی پێ هاتە

[لە دوو لاوە کچ و کوڕێک سەماکەران بەرەو قوولایی سەکۆ دێن]

کوڕ: باران، تەڕم کە، فێنکم کەوە
کچ: بەهەموو لەشمدا بچۆرێوە
کوڕ: ئەگەر بباریی گشت کەس شاد دەبن

[سەما و جووڵە و کایییە تێکەڵ دەبێ و کایییەی گەنم گەنم دەکەن] [کچ و کوڕ دوو گەڵای گوڵە گوڵە گەنمێکن]

کچ: گەنم،گەنم ،گەنم [بە دەوری کوڕدا]

کوڕ: گەنم، گەنم، گەنم [بە دەوری کچدا]
کچ: ئارد، ئارد، ئارد
[لە سەر زەوی وەک باگردێن دەسوورێ بە سەر کوڕدا، کوڕ گوڵەگەنمە]
کوڕ: ئارد، ئارد، ئارد
[لە سەر زەوی وەک باگردێن دەسوورێ بە سەر کچدا، کچ گوڵەگەنمە]
کچ: نان، نان، نان
[کچ نانکەر و کوڕ تەندوورە]
کوڕ: نان، نان، نان
[کوڕ نانکەر و کچ تەندوورە] [کۆتایی سەما]
کچ: ئەگەر نەبارێ، خەڵک چارەڕەش دەبن
کوڕ: گەنمەکان لە گەرما دەسووتێن
کچ/کوڕ: ئیدی نان ناکرێ، ئیدی نان ناکرێ
کوڕ: خەڵک لە برسان قڕیان دێ
کچ/کوڕ: زیندەوەر نامێنێ، زێندەوەر نامێنێ، زیندەوەر نامێنێ
کوڕ: ژیان وەک دۆزەخی لێدێت
کچ: ژیان وەک دۆزەخی لێدێت
کوڕ: لە بیرمە ئەو کاتە ڕۆژانی جێژنی نەورۆز خەڵک گۆرانیان دەکوت و هەڵدەپەڕین.
[دەنگی موسیقای هەڵپەڕکێ بە نەرمی] [لە هەر چوار سووچی سەکۆوە گەڕی هەڵپەڕکێ بەرەو قووڵایی سەکۆ دێت و پاشان هاوبەش گەڕ دەگەڕێ]
کوڕ: مناڵ جلوبەرگی نوێیان لە بەر دەکرد، لەهەموو لایەکەوە دەنگی خۆشی و شادی دەهات، بۆنی پلاو و خۆرشت هەموو وڵاتی دادەگرت.
کچ/کوڕ: ئاخ چەندە خۆش بوو. [هەڵپەڕکێ کۆتایی هاتووە]
کچ: دایک و خوشکم و هەموو کچانی ئاوایی دەست و پێیان لە خەنە دەگرت و خەڵک دەچوونە میوانی و جێژنە پیرۆزەیان لە یەکتر دەکرد.
کوڕ: جحێڵ و لاوانی گوند ڕێگەی سەرکانیان بە کچان دەگرت و گۆرانی گۆڵمەزیان دەگوت.
[کچ گۆزە لە سەر شان بە لەنجەولار لە دەستی چەپی سەکۆوە بەرەو دەستی ڕاست دەڕوا] [کوڕان دەورەی دەدەن]
لاو: سوێندم خواردووە کچە خەجێ ناچمە حەجێ
کۆ: کەژ و کەژاڵێ
لاو: حەجم بۆ بێتە لەجێ
کۆ: ئەمان کەژێ، دیدەم کەژێ، کەژ و کەژاڵێ
لاو: تا ماچ نەکەم خاڵی خەجێ
کۆ: کەژ و کەژاڵێ
لاو: شەدەی سەرت بە میرات بێ
کۆ: کەژ و کەژاڵێ
لاو: نەحلەت لە شەرت و بەقات بێ
کۆ: کەژ و کەژاڵێ
لاو: هەر وا دەڕوا دەکا ڕەوتێ
کۆ: کەژ و کەژاڵێ
لاو: وەکو کۆتری بەر مزگەوتێ
کۆ: کەژ و کەژاڵێ
لاو: سووتام برژام چۆقەم کەوتێ
کۆ: کەژ و کەژاڵێ ،ئەمان کەژێ، دیدەم کەژێ، کەژ و کەژاڵێ
[لەگەڵ دەرچوونی کچ کوڕان دەردەچن]
کچ/کوڕ: گشت کەس شاد بوون
کوڕ: بەڵام ئێستا خەفەت بارن
کچ: مناڵ بیر وهۆشی کایە وگاڵتە و حەلوابەشەقێن و زۆرانبازییان نییە
کوڕ: بیری و سەرکانی چوونی کچان و گۆڵمەزی کیژوکوڕان نییە.
[دەنگی بووکە بارانە لە دوورەوە دێ]
کچ: باران ببارێ، توخوا ببارێ، زەوییەکان تێرئاوکە، چاڵەکان پڕ ئاو کە، گیان بدە چۆمەکان، کێوەکان زیندووکەوە.
مناڵ: [دێنە ژوور]
بووکەبارانە ئاوی دەوێ
ئاوی نێو دەغڵانی دەوێ
دەرزی گەورە کچانی دەوێ
[شێت دێتە ژوور]
شێت: خەفەت مەخۆن باران دەبارێ، زۆریش دەبارێ،ئەگەر هەر نەباری بە تەیارە دەچم ئاوی تارانتان بو دێنم، نا نا ئاوی بەغدا خۆشترە، ئەگەر هەر ئەوەش نەبوو شەربەتی شام و ئانکاراتان بۆ دێنم.
[قاقای پێکەنین]
شێت: من گەورەی ئێوەم
مناڵ: بژی گەورە، بژی گەورە
شێت: دەچم ئاوی حەیاتتان بۆ دێنم
مناڵ: بژی بژی [چەپڵە]
شێت: نا نا من شوانم
مناڵ: مە مە مەمە مە مە مە مە
شێت: یاڵا یاڵا
مناڵ: مە مە مە مە مە
شێت: باران دەبارێ، زۆریش دەبارێ [قاقای پێکەنین] گەوجانە درۆ دەکەم درۆ، ئێوە زوو باوەڕ دەکەن. نە بە قسەی من دەکا و نە بە قسەی ئێوە، دەبێ بە تەیارە بچینە ئاسمان

بیهێنین. یاڵا برۆین .[دەرۆن]

شـێت: ئێرە ئاسمانە، دەبێ لە بەر ئەم هەورانە بپارێینەوە، بەڵام هەتا موسڵدانیان پڕ نەبێ نارژێنە خوارێ، نانا دەبێ لە بەر خودا بپارێینەوە، نا دەبێ لە بەر هەردووکیان بپارێینەوە.

منـاڵ: هی یا هوو، هی یا هوو، هی یا هوو، هی یا هوو، هی یا هوو

مناڵ(١): ئەو هەورە لە خۆم گاتەوە.

مناڵ (٢): ئەوەش لە خۆم گاتەوە

کچ: نا ئەوە لە من گاتەوە

مناڵ (٢): من لە پێشدا کوتم، لە من دەگاتەوە

مناڵ(١): نەخێر من لە پێش ئێوەدا دیتم هی منە

مناڵ (٢): هی منە

مناڵ(١): نەخێر هی منە

مناڵ (٢): هی منە

مناڵ(١): هی منە

مناڵ: هی منە، هی منە، هی منە، هی منە[لە کێشە لەگەڵ یەکدا هەمـوو لە ئاسمـان دەکـەونە خوار] [شێت لە قـاقـای پێکەنین دەدا]

مناڵ: [سەریان دادەخەن] [عەلی لە بەر یەک لە دەرگاکان ڕاوەستاوە سەیریان دەکا، شێت خەفەتبار دانیشتووە، چاو بە بینەراندا دەگێڕێ لەناکاو لە قاقای پێکەنین دەدا]

شـێت: پێبکەنە، پێبکەنە، پێبکەنە[بە مست لە عـەرز دەدا، سەری دەرنێ] [وەک دەروێشان دەکەوێتە سەما]

شێت: هەیاران و مەیاران

یاخوا بیکەیتە باران

بۆ فەقیرو هەژاران

بۆ گوڵ و لالەزاران

بۆ سەیرانگای دڵداران

لە دەشت و لە کۆساران

[دەکەوێ، دەناڵێنێ] [عەلی دێتە ژوور]

[شێت هەڵدێ بۆ لای لە بەر دەمی دەیکاتە سەما]

شێت: بۆ فەقیر و هەژاران، بۆ فەقیرو هەژاران

[بە مست لە سنگی عەلی دەدا]بۆ فەقیر و هەژاران [شێت لە حـاندی خـۆی شـۆڕدەبێتـەوە سەر عـەرز و بە زگەخـشکە دەڕواتە دەر]

[عەلی خەریکی سیغار هەڵپێچانە]

عـــەلی: مناڵ بووم، قـات و قـڕی کـەوتە وڵات، هەژاری بەرۆکی هەموو ماڵێکی گرت، خەڵک لە برسان کەوتنە گیانی سەگ و پشیلە، نەخۆشی کەوتە ناو میللەت، مـردن شەوانە دەهاتە ناو جێگاکەمان، ماڵ نەبوو بێ مردوو. نازانم من چۆن لە مـەرگ ڕزگـار بووم؟ پاشـان بووژاینەوە، بەڵام زۆری پێ نەچوو گـەڕاندیانینەوە دۆخی جاران. دەرفـەتێکی تر ڕەخسا کۆشکی ئاواتمان دامەزراند، سەرەک کۆمارمـان دانا، ئەویش شەلاڵی خوێن کرا. هەر لە زووەوە هەتا ئەمڕۆ بەناو مەرگ و ژیاندا هاتووین. ئەمـڕۆش ئەو غـەزەبە تووشـمـان هاتووە. دۆزەخێک بۆتە وڵاتمان. گڕ هەمـوو لایەکی داگرتووە. ژیانمان خەریکە تێدا دەچێ.

[کـەسێک کە سـەرو چاوی ڕەش کـراوە و بەدەنی ڕووتە و بەخوری داپۆشراوە دێتە ژوور]

کۆسەبەبە:

هەیاران و مەیاران

یاخوا بیکەیتە باران

بۆ فەقیر و هەژاران

بۆ سەیرانگای دڵداران

لە دەشت و لە کۆساران [دەچێتە دەر]

مچە: سەلام و عەلێکم [عەلی لە خەیاڵاتدا]

مچە: مام عەلی سەلام

[داوڵێک لە ژوورەکـەدا دەسـووڕێتـەوە و کـەوتۆتە نێـوان مچە و مام عەلی]

مچە: مام عەلی، مام عەلی

عەلی: بسم الله بسم الله

مچە: مامە جندۆکەت دیوە؟

مـام عـەلی: بەڵێ. نانانا استغفرالله استغفرالله کاک مستەفا ببوورە براله فیکرو خەیاڵ گێژی کردووم، چاکە بە خوا شێت نابین.

مچە: خوا ڕاوەستاوت کا، فیکرو خەیاڵی چی؟

مـام عـەلی: دیارە گێـرەت لە بەغدا دەگەڕێ! چۆن فـیکرو خەیاڵی چی! فیکرو خـەیاڵی ئەوەی چمان بەسـەر دێت! دڵم خۆش بوو کە ئەم ساڵ دەحەسێینەوە، بەڵام هەمـووی بوو بە هیچ. ڕەنج بە خـەسار و مـاڵ وێران بووین. دنیـا خـەریکە لە ئاهمان دەسووتێ.

مـچـە: مام عەلی لە سەرەخۆ خێر دەبێ ئیشـاڵا، پەنا بەر خودا. باشە چۆنە لێرە دانیشتووی؟

عـــەلی: ئەدی بچمە سەر گۆڕی بابم مچە؟! بچمە کوێ؟ سـەری مـووچە و مـەزرام بدەم؟ بژار بکەم؟ دوورنیـیـە بچم؟ بێـســتـان خـرکـەمـەوە؟ خـۆدرکـیش شین نەبووە کـەر پێی بحەسێتەوە.

مـچـە: بەخوا ڕاسـتە. دارودرەخت وشک بوون. خۆت باش دەزانی گـەنمم قـەرز کـردووە و چاندوومـە. دەزانم دەنکێ شین نابێ. هەرچیش سـەردەربێنێ ئەوە کرۆشە، ئەم کرمـە پیسـە سەری دەقرتێنێ.

مام عەلی: ئاگات لە خۆ بێ کرم نەچێتە ناومێشکتەوە!

[کـەسێک کە جووتێک کـلاشی لە جیـاتی گـوێ بەم لاو ئەولای سەرییەوە بەستووە و کۆتێکی فرنجی درێژی لەبەردایە

و هەموو گیانی بە پەت بەستراوەتەوە لەگەڵ کەسێکی تر بە ناوی جاشولکە کە زەنگوڵەی لە ملدایە و دەستی لە گیرفانی پاتۆڵە قووڵەکەیدا بەستراوەتەوە دێنە ژوور]

کۆسە/ جاشولکە:

بووکە بە بارانمان دەوێ

ڕەحمەتی جارانمان دەوێ

کۆستە مل بارانمان دەوێ

ڕەحمەتی جارانمان دەوێ

[بە شوێن ئەوانەدا منداڵ دێن و تێدەپەڕن]

منداڵ: باران خێرو خێراتە

دەغڵ و دانی پێ هاتە

عەلی: خوایە ڕەحمێک

[سمکۆ دێتە ژوور]

سمکۆ: ڕەحمی چی مامە، غەزەبە غەزەبە!

عەلی: ئەستەغفیروڵڵا، ئەستەغفیروڵڵا. چی بووە؟

سمکۆ: چی، چی بوو؟ وشکی کردووە!

مچە: لە خۆڕا خۆتی لەگەڵ ماندوو دەکەی.

عەلی: ئاوا بڕوا دەریاش وشکی دەکا، جۆماڵ کردنیش چاری ناکا.

مچە: یارەبی شوکر، چی بکەین!؟

عەلی: چمان نەکردووە؟ هەموو ڕۆژێک نوێژی باران. هەشت ڕۆژ ڕۆژووگرتن. سەدەقەدان. چوار ڕۆژ دەمی کاریلە و بەرخ و گوێلک نەگەیشتە گوانی دایکیان، وتمان ڕەنگە خوا بەوان ڕەحم بکا. سەید و سۆفی و دەروێش نەما لە جۆگە و گۆماودا سەرتاپایان لە ئاو هەڵنەژەنین، چاوەڕوان بووین خوا تکاکاری ئەوان قەبووڵ بکا، بەڵام سوودی نەبوو. سوودی نەبوو.

مچە: خوا غەزەبی لێگرتووین، میرزا جەعفەر وا دەڵێت، دەڵێ ئێمە لە چاو خەڵک نە دنیامان هەیە و نە ئاخرەت. دەیگوت بووینەتە خول خولە، سەدان ساڵە بە دەوری خۆماندا دەخولێینەوە. لەم چاڵ دێینە دەر و لەو چاڵ دەکەوین. دەیگوت نیعمەتی خوا هەر لە هەندەرانە، خوا ژیان و ماریفەتی هەر بەوان بەخشیوە. دەیگوت بۆ دەستی ژن و منداڵت ناگری و لەم وێرانەیە دەربازیان ناکەی؟ بۆ زوڵم لەوان دەکەی؟ با منداڵەکانت خۆشبەخت بن، با ئەوان ببن بە بەشەر.

[بێ دەنگی]

سمکۆ: مچەگەردەڵ وادیارە زۆر موعجبی خاڵی منداڵەکانت بووی؟!

مچە: گاڵتەمان پێ بکە کاکە سمکۆ. هەر ئەو میرزا جەعفەرە نەبوو لێرە پێیان دەگوت گژ و خۆڵە، فەرموو ئەمڕۆ قازییە. ئەگەر لێرە مابا ئەوپەڕەکەی لای باوکی دەبوو بە فەقێ یاخۆ شوان وگاوان.

سمکۆ: کاکە مچە خوێندن زۆر باشە، بەڵام نەک بۆ ئەوە بێزت لە نیشتمانەکەت بێتەوە. قازی جەعفەری جەنابت لە بیری ئاوەدان کردنەوەی ئێرەدا نییە. فێری هەڵات هەڵاتمان دەکا. وەدوای کڵاوی بابردوومان دەخات.

[شێت بە تەپڵ لێدان دێتە ژوور]

مچە: چەرچییەکان دەیان گوت خەڵکی دێهاتەکانی سەرێ گوندەکانیان چۆڵ کردووە و ڕۆیشتوون.

عەلی: ئەدی ماڵ و شتومەکیان چ لێ کردووە؟

مچە: ئەوەی بۆیان کراوە لەگەڵ خۆیان بردوویانە دەنا بەجێیان هێشتووە.

عەلی: مەڕوماڵاتیان چی؟

شێت: لە ڕێگای چۆدارەوە ڕەوانەی سەلاخانەکانی شارکراون. [دەڕوا]

سمکۆ: یانی لەو گوندانە کەس نەماوە؟

مچە: باوەڕ ناکەم.

عەلی: پەنا بۆ کوێ بەرین؟ داوا لە کێ بکەین؟ عومرێک داهاتی ڕەنج و زەحمەتی خۆمان خواردووە، ئێستا چۆن دەتوانین دەست بۆ ئەو و ئەم درێژکەین؟ خوایە چارەیەک!

[شێت دێتە ژوور]

شێت:

فڕی فڕی قەل فڕی

فڕی فڕی قەل فڕی

فڕی فڕی گۆچان فڕی

فڕی فڕی مەلاژن فڕی

فڕی فڕی مەلا فڕی

مەلا و مەلاژن فڕی فڕی فڕی

سمکۆ: مەبەستت چییە وەستا سەدیق؟

شێت: مەلا و مەلاژن ماڵ دەپێچنەوە.

مچە: ئەدی بۆ بە منی نەگوت!

شێت: لە بەر ئەوەی دەتزانی.

[مچە شاڵاوی بۆ دەبا]

عەلی: بۆ وا بێ خەبەر؟

سمکۆ: بۆ کام کارەسات لە پێشدا خەبەریان کردین؟ تا ئەمڕۆ خەبەرمان کەن؟ مامە گیان لە کام مێژوودا ئاگاداریان کردووین هەتا ئەمڕۆ مەلا ئاگادارمان کات؟ من و تۆ هەموو ساتی ژیانمان بە سەر کارەساتدا کەوتووین. ڕاستیان لێ شاردووینەتەوە. گەز و جاو بە دەست خۆیان بووە، بڕیویانە و دووریویانە و بە بەری ئێمەیان داکردووە، جا چ کورت و تەنگ، چ فش و زەلام، هەر خۆشیان لە بەریان داماڵیوین. ڕیش و سمێڵی ئێمە دایم وەبەر مقەستی ئەوانەی خۆمان و بێگانە کەوتووە.

شـێت: من ڕیش و سمێڵم نییە، مچەش هەر بە منداڵی نێرەمووک بوو. هاهاهاها

سمکۆ: مام عەلی سەرو لەشی ئەم میللەتە کەی یەک بووە؟ مەلا کە دەڕوا ئێمەش دەبێ وەشوێنی کەوین، ئەمە چارەنووسی ئێمەیە، بەڵام مەلا ئەرخایەنە کە دەڕوا. لە شار ماڵی هەیە. پارەی دەوڵەتی هەیە. قازی جەعفەری هەیە. نانی چەوری لە کەوڵی نانیدایە. ئێمە چمان هەیە؟

مچە: ئەستەغفیروڵڵا ئەستەغفیروڵڵا. برا بۆ لەخۆڕا خۆت کافر دەکەی؟ لە جیاتی ئەوەی قەدری بگرین و دەستی ماچ کەین و بە سەر پێڵاوەکانیدا بکەوین کە جێمان نەهێڵێ، قسەی ناشیرینی پێ دەڵێی، بە ڕاستی فامیدەی.

سمکۆ: مچەگەردەڵ تا کەنگێ دەبێ هەر دەست و پێی شێخ و مەلاو سەرۆک و ڕابەر ماچ کەین؟ ئەگەر دەست و پێ ماچکردن و بە سەرا هەڵگوتن فامیدەبوونە، توخوا لێم گەڕێ با هەر گێژ و خۆل و نەفام بمێنم. دەفەرمێت عالمە و مەلای دوازدە عیلمە ئەی باشە بۆ لەم وەزعەدا جێمان دەهێڵێ؟ کەسێک کە ئەو هەموو ساڵە لەگەڵ ئێمە ژیاوە و ڕازی بووە، مانای چییە بێ خەبەر لێدەدات دەڕوا.

مـچـە: دەی برا ڕەنگە مەسڵەحەت وابێ. ڕەنگە بۆ هەموومان وا باشتر بێ.

سمکۆ: مەسڵەحەتی کێ؟ مان و نەمانی ئەو لێرە پێوەندی بە خێر و زەرەری خۆیەوە هەیە. پارە ئەمرۆ خوا و پێغەمبەرە، کە ئێمە نیمانە.

مچە: ئەستەغفیروڵڵا ئەستەغفیروڵڵا، خوایە تۆبە، خوایە تۆبە بە منی ببخشە. بەوەڵڵا تۆ کافر بووی لەونت لێ گۆڕاوە. بەزات و بێ عەیبی خودا حەق بە مامۆستایە، سەرتاپای مانگی هاوین سەرت بە مزگەوتدا نەکرد. مەلای بەستەزمان بێکار و تەنیا لە ناو گونددا دەسووڕایەوە. سوێندی دەخوارد لە بێکاری وەڕەز بووە وا دڵی بتۆقێ. سەرەڕای ئەوە ناموسڵمان تا ئێستا سەدان مەوعیزە و پەندو نەسیحەت و قسەی چاکت لێ نەبیستووە؟

سمکۆ: یانی تۆ نازانی هاوین لەم کژ و کێوانە ئاوارە بووم هەتا پاروە نانێک بۆ ژن و منداڵم پەیدا کەم کە چاو لە دەستی ئەم و ئەو نەبن. مەلای خەزوورت بۆ لە بێکاری دڵی نەتۆقی؟ برسێتی کێشاوە؟ خەمی نانی منداڵەکانی بووە؟ نا ماڵ وێران من و تۆ ڕەنجمان کێشاوە هەتا ئەو تێروتەسەل و پۆشتە بێ و بە باخ و باخاتدا بسووڕێتەوە و باسی نیشتمان و ئاوو خاکمان بۆ بکات و شیعرمان بۆ بهۆنێتەوە.

[دەنگی دەف] [شاعیر بە دەف لێدان دێتە ژوور]

[کەسانی سەر شانۆ دەبنە کۆڕی مەولوودنامەخوانی]

شاعیر: ئەی بێ نەزیرو هەمتا هەر تۆی کە بەرقەراری
بێ دار و پێ دیاری، بێدار و پایەداری

کۆ: مەولا یەسەلی وەسەلی ....
عەلا حەبیبی ....

شاعیر: بۆ باغی مەردی باغی سەرمایەکەی خەزانی
بۆ مەزرەعەی فەقیران سەرمایەکەی بەهاری

کۆ: مەولا یەسەلی وەسەلی ....
عەلا حەبیبی ....
تۆ پادشانیشانی بۆ هەر سەوادی ئەعزەم
بێ سەدر و شانشینی، بێ پەردە پەردەداری

کۆ: مەولا یەسەلی وەسەلی ....
عەلا حەبیبی ....

شاعیر: خەلاقی بێ فتووری، سوڵتانی بێ قوسوری
ڕەزاقی مارو مووری، ئاودێری دێمەکاری

کۆ: مەولا یەسەلی وەسەلی ....
عەلا حەبیبی ....

شاعیر: فەیرووزە تەختی گەردوون مەسنووعی دەستی تۆیە
یاقووت و لەعلی ڕۆژە ئەستێرەکان دەراری

کۆ: مەولا یەسەلی وەسەلی ....
عەلا حەبیبی ....

شاعیر: هەر جێ و مەکانی تۆیە بێ جێ و بێ مەکانی
لەیل و نەهاری تۆیە بێ لەیل و بێ نەهاری

کۆ: مەولا یەسەلی وەسەلی ....
عەلا حەبیبی ....

شاعیر: هەر ئەمری تۆ مەدارە بۆ کار و باری عالەم
هەرچەندی بێ وەزیر و بێ سەدر و کاروباری

کۆ: مەولا یەسەلی وەسەلی ....
عەلا حەبیبی ....

[شاعیر دەڕوا]

سـمکۆ: مامۆستا هەر مەلامان نەبوو، دەمڕاستمان بوو، شارەزامان بوو، دنیاناسمان بوو. کوا چی لێهات ئەو هەموو بەڵێنە؟ ئەو هەموو قسەو باسە؟ ئەو هەموو مەوعیزە کە ڕۆژ نەبوو وەک قەوانی کۆن بۆمان لێنەداتەوە.

مچە: بە زات و بێ عەیبی خودا تۆ لەو شێتە شێتتری!

سـمکۆ: ئەرێ کاکە مچە لەم دەورو زەمانەدا ڕاست بێژ شێتە. ئەم وەستا سەدیقە لە بەرچی شێت بووە؟ خۆ وەستای وەک ئەو لەم ناوچە دا نەبوو و ئێستاش نییە. چییان بە سەر ژن و منداڵی هێنا؟ بۆ ماڵیان وێران کرد؟ بۆ دەزگا و ژیانیان تێک دا؟

مـچـە: کاکە سمکۆ کای کۆن بە با مەکە ئەمە دەخڵی بە ئێمەوە نییە.

سـمکۆ: ئەوە بڤەیە نابێ باسی بکرێ. ئەرێ خاڵە ئێمە شێتین، لە بەر ئەوە چەپڵە بۆ (قائدی اعظم) بۆ ڕابەری گوندەکەمان لێنادەین. ئێمە بە ڕاستی شێتین.عاقڵ ئەو

کەسەیە سەری دادەنەوێنێ و چاو لە ڕاستی دەنووقێنێ و لمبۆزی لە ئاخوردا دەگەڕێ.

مچە: کافری بێ دین لێرە بتتۆپێنم؟

[بە چەقۆ هەڕای سمکۆ دەکا] [عەلی ناوبژی دەکات]

عەلی: خواتان لێ ڕازی، چ باسە؟ بەدبەختی نەماوە جگە لەبەگژ یەکدیداچوون. ئەم بەیانییە دووانمان ناشت. سلاواتێک لێدەن.

[هەر کەس لە بەر لێوەوە سلاوات دەنێرێ]

شێت: مەلا دەچێتە شوێنێک کە خەڵکەکەی موسڵمان بن.

عەلی: وست بە نەگبەتی ئاورهەڵایسێن.

[بێ دەنگی] [شێت گۆرانی دەڵێت]

شێت: باران بارانە باران تەڕمی کرد، لەنجە و لارەکەی لە دین دەرمی کرد.

عەلی: بێ دەنگ بە بەدفەڕ.

شێت: [بە هەوای ئازیزە]

کەس نییە بپرسێ لە دڵی من، چەندی لە ئێشە، چەندی لە ژانە، چەندی لە دەردە لە ناڵە ناڵە، هاوەر ئازیزە، وەرە ئازیزە...

پەرچەمت بە من بمێنێ بە گوڵی دە سۆسنێ، هەڵاڵە و بەیبوونێ، سوورەگوڵ و سوومبول و گیابەند و خاوێ.. دەوەرە ئازیزە. منداڵ و گەورە و بچووک، کچ و کوڕان و پیرێژنان مەیلی بارانیان هەیە دەوەرە ئازیزە...

کەرو گا زەڕەزەڕی دەبۆ بارانێ دەکەن، زەوی توونی بارانە و گەنم سووتاوی دەستی خۆمانە، منیش دەبۆ خاتری دە ئێوە بانگی دە بارانێ دەکەم دەنا نە مەزرام هەیە و نە گەنم دەوەرە ئازیزە....

عەلی: خۆزگەم بە دڵی خۆت وەستا سەدیق.

مچە: ئێستا وەختی بەیت و بالۆرەیە؟

شێت: نا وەختی تەقڵە لێدانە.

مچە: دەمت گرێ دە تەپلۆس.

شێت: مچە گەردەڵ چۆنی گرێ دەم؟

مچە: شەیتان دەڵێ مستێکی لە شێویلکەی ڕاکێشی و بۆ بابی عاقڵ کەی.

شێت: مچە شەیتان ، مچە شەیتان زاوای مەلا موسڵمان!

مچە: [ڕادەکا لێیدا]

عەلی: واز بێنە مچە. نەهاتییە و بەرۆکی هەمووومانی گرتووە، ئەگەر بتوانین چارەیەک بدۆزینەوە، بە سوودی گشتمانە.

مچە: کەلاکە تۆپیو و مندارەوەبوو لە دەوروبەری ئاوایی کەوتوون، ئەگەر وەخۆ نەکەوین، نەخۆشی دەمانکوژێ. مانەوە لێرە بێ مانایە. هەتا زووتر بڕۆین بە قازانجە. من ماڵم کۆدەکەمەوە و دەڕۆم.

شێت: [بە هەوای ئازیزە] بفەرموو کۆم کردۆتەوە، هەڵێ برۆ مەلا ماتڵە.

عەلی: بۆ کوێ دەڕۆی؟

مچە: بۆ هەر شوێنێک جگە لێرە.

عەلی: ئەی ماڵ و ژیانت،

مچە: کام ماڵ و ژیان؟

عەلی: ماڵ وێران بووین.

شێت: ها وەرە ئازیزە ماڵ وێران بووین مچە بار دەکا، ئەو شار و شار دەکا، بە شەو و ڕۆژ کار دەکا، داوای کچی شا دەکا

مچە: [لینگە کەوشێکی تێدەگرێ]

عەلی: پێویستە بە یەکەوە بین جا چ بۆ ڕزگاری چ بۆ نەهاتی و بەدبەختی.

مچە: من دەڕۆم. ماڵ و منداڵم لێرە بە کوشت نادەم. بەشکم خوا وەزعەکەی خۆش کردو گەڕاینەوە.

شێت: منیش دەڕۆم.

[بە ئاهەنگی فارسی و عارەبی و تورکی و ئوروپی سەما دەکا تا شەکەت دەکەوێ]

عەلی: سمکۆ تۆ دەڵێی چی؟

سمکۆ: من ناڕۆم

مچە: لێرە چی دەکەی؟بە چی دەژی؟ خۆ من دەزانم تۆ نەپارەت هەیە نەگەنم.

سمکۆ: من گەرمێن و کوێستان بارم سووک ناکا.

مچە: سبەی کە ئەم کانییە وشک بێ، ژن و منداڵت دەمرن.

سمکۆ: ئێمە لە سەر خاکی خۆمان نامرین.

عەلی: تۆ زۆر ئەرخاین قسە دەکەی دەبێ فیکرێکت بۆ خۆت کردبێتەوە.

سمکۆ: فیکری من ئەوەیە ناتوانم دەست لەم ئاو و خاکە هەڵگرم.

مچە: زەوی وەک بەرد ڕەق دەبێ.

سمکۆ: نەرمی دەکەین.

مچە: شێت بووی؟

سمکۆ: نە براکەم ئەم زەوییە هەموو ژیانی منە، لە باوکم بە من نزیکترە، ئەوەندە کە لەگەڵ ئەم بووم، لەگەڵ باوکم نەبووم، ئەو ساڵ باران نییە جێی بێڵم؟ پار ئەو هەموو بارانە باری، کەچی گەنم هەمووی ژەنگ لێیدا. پێرار سێلاو ولاتی نەهێشت، ساڵی بەرلەو کوللە گیای لە عەرز بڕی. یانی هەر ساڵێک بەڵای خوا هەیە، جگە لە تانک و تۆپ کە دایم بە سەرمانەوەیە. جانازانم ئەم ساڵ بۆ هەموو زندەقمان چووە؟!

مچە: بە خوا ئەم قسانە نابنە نان و ئاو.

عەلی: باشە چ دەکەی؟

سمکۆ: پار چمان کرد؟ پێرار چمان کرد؟ باو باپیرانمان چییان کردووە؟ ئەوانیش هەر ڕایان کردووە؟ مام عەلی خۆت بەسەرهاتی ئەم وڵاتە باش دەزانی، هەر سووچێکی دەیان کارەسات و ژان و برین وەبیر دەهێنێتەوە. مام عەلی ئێمە شتمان زۆر زوو لە بیر دەچێتەوە، ئێمە فەرامۆشکارین، فەرامۆشکار. چاومان خووی بە دیتنی ئەمڕۆ گرتووە، نە دوێنێمان لە بیر ماوە نە داهاتوو دەبینین. چ دەکەم لە ماڵی خۆم دەمێنمەوە. بیردەکەمەوە قوڵم باشتر هەڵدەماڵم، خۆم باشتر تەیار دەکەم. مام عەلی ئەگەر زەوی ئەم نیشتمانە ئاوم نەداتێ ئەوە ئاوی هیچ شوێنێک تونیەتیم ناشکێنێ. ئەگەر ئەم خاکە وەخۆیم نەگرێ و نانم ببڕێ، ئەوە هیچ خاکێکی ژێر ئەم ئاسمانە لە ئامێزم ناگرێ.

مچە: کاکە ناچارین ناچار خۆ ناتوانین لەگەڵ عەرز و ئاسمان بەشەڕ بێین. ئەمە ئاو نادا ئەوەش شین نابێ.

سمکۆ: کاکە ئێمە کوا شەڕی عەرز و ئاسمانمان کردووە؟ من وتۆ هەر بۆ یەکتر کوشتن ئازاین. ئەم کەژ و کێوانەش بە ئاهی ئێمەوە سووتاون، زامداری دەستی ئێمەن. ئێمە دوژمنایەتی ئاو و خاکیش دەکەین. هەزاران ساڵە ئەو ئێمەی پاراستووە، ژیانی پێبەخشیوین ئێستا لەم وەزعەدا وێڵی کەین، پشتی تێکەین؟ ئەمەکی ئەم نیشتمانە نامانگرێ؟ هەزاران ساڵە چاو و دەستمان لە ئاسمان و دەمی قائد و ڕابەر و شێخ و مەلا و شاو خەلیفەیە، دەبا ئەمڕۆ سەیری خۆمان کەین، سەیری ژێر پێی خۆمان کەین بزانین لە کوێ ڕاوەستاوین. نەبراکەم من ئێرە بە جێ ناهێڵم. جا زەوی تەڕ بێ یان وشک.

عەلی: بە خوا زۆرم حەز لە قسەکانتە، بەڵام ئەم قسانە هیچی لێ دەرنایەت.

سمکۆ: باب و باپیرانمان بۆ وەک دەنکە هەرزن بە جیهاندا پەرشوبڵاو نەبوونەوە؟ بۆ ئەم ئاو و خاکەیان سەرەڕای هەزاران کارەساتی تاڵ گەیاندە دەست ئێمە؟ باشە بۆ ئێمە وا بەهاسانی دەستی لێ هەڵدەگرین؟

[دەنگی خەڵک].

مچە: ئەوە هەموو دەڕۆن با وەدوا نەکەوین. [دەڕوا]

عەلی: مچە ڕاوەستە. خاڵە حەز ناکەم جێت بێڵم، بەڵام چارە چییە؟

[دەڕوا] [دەگەڕێتەوە]

عەلی: نازانم بڕۆم یان نەڕۆم؟ نەڕۆم لێرە لە ناو دەچم. بڕۆم چم بە سەر دێ؟ ناتوانم دڵ لێرە هەڵکەنم. هەر شوێنێکی ئەم وڵاتە ڕازو نیازی منی لەگەڵە. دارودرەخت کە ئێستا وشک هەڵاتوون بەشێک لە ژیانم لەگەڵ خۆیان دەبەن. شاخ و کێوەکان کە ئەمڕۆ سووتاون، جێگەی حەسانەوەم بوون. کانیاوەکان کە ئێستاکە پڕی مارمێلکەن تونیەتی ژیانیان شکاندووم. ئەم باخ و ڕەزانە شوێنی ژووان و دڵداریم بوون، ئەم کووچە و کۆڵانانە گۆڕەپانی یاری و ڕمبازێنم بوون. ئەم زەوی و زارە کە ئەمڕۆ ئاوریان لێ دەبێتەوە ناندەری گشتمان بوون. چۆن ئەتوانم ئەم بەشانەی ژیانم بەجێ بێڵم؟ بریا بە بریای خودا ئەمانەش وەک جاجم و بەرماڵەکەم بان، بە کۆڵم دادەدا و لیم دەدا دەڕۆیشتم، دەڕۆیشتمە شوێنێک کە دڵم لێی بحەسێتەوە، بەڵام جگە لێرە لە پاڵ کام شاخ دڵم دەحەسێتەوە؟ لە ژێر کام دار خەو دەچێتە چاوانم؟ لە سەر کام کانیاو تونیەتیم دەشکێ؟ ئاخ دڵم تەقی! بریا دڵ بەردان هاسان بایە. بریا عادەت و خووگرتن لە ژیاندا نەبایە. نازانم بڕۆم یان نەڕۆم. دەترسم بڕۆم و ئیتر چاوم بەو بەشەی خۆم نەکەوێتەوە. ئەگەر بڕۆم تەنیا قاڵبەکەم ڕزگار کردووە، ڕۆح و گیانم لێرە بەجێ دەمێنێ. ئەی ئەگەر نەڕۆم چی؟ نازانم نازانم خوایە هاوار.

سمکۆ: مام عەلی خەیاڵاتی ناوێ.

عەلی: حەز ناکەم ،بەڵام چارەم نییە. [دەڕوا]

[شێت کە تا ئێستا بێ دەنگ بوو، ڕادەکا]

سمکۆ: تۆ بۆ کوێ وەستا سەدیق؟ [لە بەر خۆیەوە]

[دەنگی بەیت بێژ بەرز دەبێتەوە].

بەیت بێژ: ئا ئەوە لە دەورو زەمانێکی نە دوور و نە نزیک لە وڵاتی کوردان...

[شێت دەگەڕێتەوە، سمکۆ بزەی لە سەر لێوە]

سەرماوەزی (١٩٩٥)- کۆڵن-

تێبینی: بەشێک لە فۆلکلۆر و شیعر و گۆرانی و بابەتی ئەم شانۆنامەیە لەم بەرهەمانەی خوارەوە کەڵک وەرگیراوە، سوپاسی دانەرەکانیان دەکەم:

-دیوانی حاجی قادری کۆیی، لێکۆڵینەوەی سەردار حەمید میران، کەریم مستەفا شارەزا. پێداچوونەوەی مەسعوود محەمەد، ١٩٨٦

- ڕەوشی ئاینی و نەتەوەیی لە کوردستاندا، ڕەشاد میران، ستۆکهۆلم ١٩٩٣

- دابونەریتی کوردەواری ناوچەی گەرمیان، هەردەوێڵ کاکەیی

- سەلیقەی کوردەواری، محەمەد ئەمین حوسێن، لە بڵاوکراوەکانی کۆمەڵەی فەرهەنگی سوێد-کوردستان

- فۆلکلۆری کوردی لە ناوچەی دزەییاندا، کۆکردنەوە و ئامادەکردنی و لەسەر نووسینی ئاوازی ئەحمەدی حەمەدەمینی دزەیی.

- هەگبەیەک لە گۆرانی ڕەسەنی کوردی، عوسمان شارباژێڕی(گۆرانییەکانی حەسەن زیرەک)

- پسر خاک، عمر حمیدی